

Teisininko profesijos - Vengrija

Šiame puslapyje apžvelgiamos teisininkų profesijos Vengrijoje.

[Teisininkų profesijos. Įžanga](#)

[Prokurorai](#)

[Teisėjai](#)

[Teisininkai](#)

[Notarai](#)

[Kitos teisininkų profesijos](#)

Teisininkų profesijos. Įžanga

Šiame skyriuje apžvelgiamos teisininkų – prokurorų, teisėjų, advokatų, teisininkų, notarų ir antstolių – profesijos Vengrijoje.

Vengrijoje teisininkų profesijų atstovai (advokatai, notarai, antstoliai) veikia nepriklausomai, tačiau yra pavaldūs profesinei savivaldai, pagrįstai rūmų sistema. Kad galėtų vykdyti veiklą, teisininkai privalo būti rūmų nariai. Rūmai turi teisę vykdyti savo narių profesinę priežiūrą ir siekia užtikrinti, kad jų profesijos atstovai teiktų tinkamo lygio paslaugas.

Prokurorai (*ügyész*)

Organizacinė sistema

Vengrijos konstitucinėse nuostatose nustatyta, kad **Prokuratūra** (*Ügyészség*), naudodamasi įstatyme nustatytais teisėmis, atlieka tyrimus, palaiko kaltinimus teismuose ir yra atsakinga už baudžiamųjų priemonių teisėtumo tikrinimą.

Įstatyme numatytais atvejais ir būdais Prokuratūra padeda užtikrinti, kad visi laikytųsi įstatymų, ir imasi veiksmų įstatymo viršenybės principui apsaugoti, kai įstatymai pažeidžiami.

Prokuratūra (*Ügyészség*) yra centralizuota organizacija, kuriai vadovauja generalinis prokuroras (*legfőbb ügyész*). Generalinis prokuroras atskaitingas parlamentui. Prokurorus skiria ir atleidžia generalinis prokuroras.

Prokurorai iš pradžių skiriami trejiems metams, o paskui – neterminuotam laikui.

Su Prokuratūra susijusios taisyklės nustatomos įstatymu.

Funkcijos ir pareigos

Prokurorų funkcijas, atsakomybę ir teisinį statusą reglamentuoja įstatymas. Prokuratūra yra homogeniška institucija ir visų prokurorų teisinis statusas yra toks pats.

Prokuratūra (*ügyészség*):

- atlieka tyrimus baudžiamąjį procesą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytais atvejais,
- tikrina, kad tyrimai būtų atliekami laikantis atitinkamų teisinių nuostatų,
- vykdo kitus su tyrimais susijusius įgaliojimus,
- rengia ir teikia kaltinamuosius aktus, palaiko kaltinimą baudžiamosiose bylose, naudojasi įstatyme nustatytais apeliacinio skundo teikimo teisėmis,
- tikrina, kad bausmės būtų vykdomos laikantis atitinkamų teisinių nuostatų,
- dalyvauja kitose civilinėse, darbo teisės, administracinėse ir komercinėse bylose: prokuroras dalyvauja bylose, kurias reglamentuoja Civilinio proceso kodeksas (*polgári perrendtartás*), jeigu dėl kokių nors priežasčių teisių turėtojas negali ginti savo teisių,
- vykdydama bendrą teisėtumo kontrolę (*általános törvényességi felügyelet*) užtikrina, kad būtų laikomasi įstatymo,
- nusikaltimų prieš nepilnamečius atvejais imasi būtinų vaikų apsaugos priemonių,
- vykdo pagal tarptautinius įsipareigojimus numatytas funkcijas, visų pirma teikia teisinę pagalbą;
- vykdo su Eurojustu susijusias funkcijas – prisideda prie to, kad visos visuomeninės organizacijos, valstybinės institucijos ir piliečiai laikytųsi įstatymų, taip pat prisideda prie įstatymo viršenybės principo saugojimo, kai įstatymai yra pažeidžiami.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos Respublikos prokuratūros](#) (*Magyar Köztársaság Ügyészsége*) interneto svetainėje.

Teisėjai

Organizacinė sistema

Sprendimus jie priima vadovaudamiesi įstatymu ir savo įsitikinimu. Teisėjams priimant sprendimus jiems negali būti daroma įtaka arba nurodoma, kaip tai daryti.

Teisę skirti teisėjus turi **Vengrijos Prezidentas** (*köztársasági elnök*).

Asmuo, norintis būti paskirtas teisėju, turi atitikti šiuos kriterijus:

- būti Vengrijos pilietis,
- nebūti teistas,
- turėti balsavimo teisę,
- turėti universitetinį teisinį išsilavinimą,
- išlaikyti Vengrijos advokatūros egzaminą (*szakvizsgával rendelkezik*),
- įstatymų nustatyta tvarka pateikti finansinę pažymą ir
- turėti mažiausiai vienerių metų teisėjo padėjėjo (*bírószági titkár*) arba apylinkės prokuroro padėjėjo (*ügyészségi titkár*), arba Konstitucinio teismo teisėjo, karo teisėjo, prokuroro, valstybės notaro, advokato arba patarėjo teisės klausimais darbo ar darbo centrinėje administracijos tarnyboje (*központi közigazgatási szerv*), kuriam atlikti reikia išlaikyti advokatūros egzaminą, patirtį.

Asesoriai

Pagal Konstituciją **teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai / asesoriai** (*nem hivatásos bíró/ülnök*) taip pat gali dalyvauti **teismo procese**.

Kandidatai turi būti neteisti, turėti balsavimo teisę, būti Vengrijos piliečiai ir būti vyresni nei 30 metų amžiaus. Karo bylų tarėjai (*katonai ülnök*) turi atitikti ne tik šiuos reikalavimus, bet taip pat būti dirbę Vengrijos ginkluotose pajėgose (*Magyar Honvédség*) arba teisėsaugos institucijose.

Tarėjai renkami **ketverių metų laikotarpiui**.

Tais atvejais, kai už nagrinėjamą nusikaltimą skiriama aštuonerių metų arba didesnė laisvės atėmimo bausmė, **baudžiamąsias bylas** vietiniuose teismuose nagrinėja **vienas profesionalus teisėjas** (*hivatásos bíró*) ir **du tarėjai**. Apygardos teisme (*megyei bíróság*), priimančiame sprendimą pirmąja instancija, bylą nagrinėjančią teisėjų kolegiją (*tanács*) gali sudaryti **vienas profesionalus teisėjas** ir **du asesorai**.

Įstatyme nustatytais atvejais **civilinėse bylose teisėjų kolegiją gali sudaryti vienas profesionalus teisėjas** ir **du tarėjai**.

Teisėjo padėjėjai ir teismo tarnautojai

Teisės mokyklų absolventai teismuose įdarbinami teisėjo padėjėjais arba teismo tarnautojais, kad įgytų žinių ir patirties, reikalingų **būsimam teisėjo darbui**. Jie gali atlikti teisėjų funkcijas tik įstatymuose nustatytose procedūrose ir įstatymuose nustatytais sąlygomis.

Su informacija apie teismų darbuotojus galima susipažinti paspaudus vieną iš šių nuorodų:

1. [teismo pareigūnai](#)
2. [teisėjo padėjėjai](#)
3. [teismo tarnautojai](#)
4. [darbininkai](#)

Teisininkai

Baristeriai / advokatai (*ügyvéd/ügyvéd*)

Vykdydami savo profesinę veiklą **advokatai** (*ügyvéd*) padeda savo klientams ginti šių teises ir įvykdyti priklausančias pareigas. **Advokatai** (*ügyvéd*) gali atstovauti nagrinėjant visas bylas ir tai daryti jie gali **visose institucijose**. Atlikdami savo profesines pareigas advokatai yra nepriklausomi – tai reiškia, kad jiems negali būti daroma įtaka ir jie negali prisiimti tokių įsipareigojimų, kurie keltų pavojų jų nepriklausomumui.

Veiksmai, kuriuos už tam tikrą užmokestį gali atlikti tik advokatai:

- atstovavimas ir gynimas baudžiamosiose bylose,
- teisinis konsultavimas,
- teisinių dokumentų rengimas ir surašymas,
- pinigų ir kito jiems patikėto turto, susijusio su išvardyta veikla, tvarkymas.

Atsižvelgiant į šių dienų ekonominio gyvenimo aplinkybes, advokatai taip pat gali **konsultuoti mokesčių, nekilnojamojo turto sandorių sudarymo** ir neteisminio **ginčų sprendimo** (*peren kívüli közzvetítés*) klausimais

Advokato veikla gali užsiimti visi asmenys, kurie yra priimti į advokatūrą (*kamara*) ir yra davę advokato priesaiką (*ügyvédi eskü*).

Tam, kad asmuo būtų priimtas į advokatūrą, jis turi:

- turėti Europos ekonominės erdvės valstybės narės pilietybę (*Európai Gazdasági Térség*),
- nebūti teistas,
- turėti universitetinį išsilavinimą ir išlaikyti Vengrijos teisės profesinį egzaminą (*jogi szakvizsga*),
- turėti profesinės civilinės atsakomybės draudimą ir tinkamas patalpas veiklai vykdyti.

Europos Sąjungos valstybių narių advokatai Vengrijoje advokato veikla gali užsiimti trimis pagrindinėmis formomis: **kaip ad hoc teisinių paslaugų teikėjai, užsiimti įprasta veikla ir veikti kaip advokatų asociacijos nariai**. *Ad hoc* teises paslaugas teikiantys advokatai privalo užsiregistruoti advokatų asociacijoje (*ügyvédi kamara*) pagal paslaugų teikimo vietą. Advokatai, norintys užsiimti įprasta advokatų veikla, turi užsiregistruoti kompetentingoje advokatų asociacijoje.

Į registrą įrašyti Europos Sąjungos advokatai (*európai közösségi ügyvéd*) gali pateikti prašymą priimti į advokatų asociaciją, jeigu jie atitinka įstatymu nustatytus reikalavimus (pvz., turi įstatymu nustatytą veiklos stažą, jie taip pat turi įrodyti, kad išmano Vengrijos teisę (taip pat Europos Sąjungos teisę), pakankamai gerai moka vengrų kalbą, kad galėtų užsiimti advokato profesine veikla ir t. t.).

Europos Sąjungos advokatas, priimtas į advokatų asociaciją, turi teisę naudoti profesinį advokato vardą (*ügyvédi cím*) ir jam yra taikomos tos pačios teisės normos kaip ir Vengrijos advokatams.

Advokatai turi **pareigą išsaugoti paslaptį**, susijusią su visais faktais ir informacija, jiems perduotais užsiimant profesine veikla.

Paprastai advokato užmokestis nustatomas **laisvu** advokato ir jo klientų susitarimu. Advokatų užmokestis teisės normomis nustatomas tik tuomet, kai jie teismo procese paskiriami visuomeniniais gynėjais (*kirendelt védő*).

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos advokatų asociacijos](#) (*Magyar Ügyvédi Kamara*) interneto svetainėje.

Juriskonsultai (*jogtanácsos*)

Pagrindinė juriskonsultų funkcija – padėti vykdyti organizacijos, kuri juos įdarbino, veiklą. Juriskonsultai **atstovauja juos įdarbinusiai organizacijai**, teikia teisinės konsultacijas ir informaciją, rengia pareiškimus, sutartis ir kitus dokumentus, dalyvauja organizuojant teisinį darbą. Paprastai juriskonsultai – priešingai nei advokatai – pareigas, kurios nėra tokios plačios kaip advokatų, vykdo būdami **sandomais darbuotojais**. **Juriskonsultų užmokestį** reglamentuoja su darbo teisiniais santykiais susijusios normos.

Juriskonsultu gali tapti kiekvienas asmuo, įrašytas į **apygardos teismo tvarkomą registrą** – Budapešte tai yra Budapešto sostinės teismas (*Fővárosi Bíróság*). Kandidatas turi:

- turėti vienos iš valstybių narių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės susitarimą, pilietybę (*az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás*),
- nebūti teistas,
- turėti universitetinį išsilavinimą,
- būti išlaikęs Vengrijos teisės profesinį egzaminą ir
- būti įrašytas į registrą.

Tam tikrais atvejais **teisingumo ministras** (*az igazságügyért felelős miniszter*) **gali atleisti asmenį nuo reikalavimo turėti tam tikrą pilietybę**.

Notarai (*közjegyző*)

Veikdami įstatymu nustatytų įgaliojimų ribose **valstybės notarai** (*közjegyző*) oficialiai atlieka teisėsaugos funkcijas, susijusias su valstybės teisės sistema.

Notarų veiklos tikslas – neleisti kilti teisiniams ginčams. Jie turi teisę užsiimti šia veikla, jeigu jie yra **Notarų asociacijos** (*Közjegyzői Kamara*) nariai. Notarus remdamasis įstatymu **skiria teisingumo ministras**. **Notarai skiriami į konkretų notarų biurą neterminuotam laikui**.

Notarai turi visam savo profesinės veiklos laikotarpiui apsidrausti profesinės civilinės atsakomybės draudimu.

Išimtinė notarų veikla – tai teisinių sandorių, pareiškimų ir faktų viešuose dokumentuose (*közokirat*) registravimas. Viena iš tradicinių notarų pareigų – oficialiai tvirtinti testamentus ir kitus veiksmus, dėl kurių nėra ginčo. Kita svarbi notarų vykdoma funkcija – tvarkyti įrašus apie įkeistą kilnojamąjį turtą, taip pat atlygintinai saugoti užstatus, kitus vertingus daiktus ir vertybinius popierius. Visa tai atliekama gavus šalių įgaliojimą, siekiant vėliau perduoti daiktą šaliai, kuriai bus suteikta tokia teisė.

Atsižvelgiant į tai, kas gali būti laikoma dirbto laiko vidurkiu, teisine reputacija ir atsakomybe, einant notaro pareigas, notarai turi teisę į **įstatymo nustatytą užmokestį**. Išimtiniais atvejais (pvz., sudėtingais atvejais, kai reikalinga aukštesnė kvalifikacija) užmokestis gali skirtis nuo įprastos sumos. Jeigu galima nustatyti notaro atliekamo veiksmo vertę, notaro užmokestis apskaičiuojamas pagal šią vertę. Jeigu notaro atliekamo veiksmo vertė negali būti tiksliai nustatyta, notaro užmokestis apskaičiuojamas atsižvelgiant į laiką, sugaištą profesiniam veiksmui atlikti. Dokumentų kopijų patvirtinimo notarine tvarka kaina yra tiksliai nustatyta.

Pagrindinis reikalavimas teisėjams, prokurorams, teismo sekretoriams, antstoliams ir notarams yra **Vengrijos pilietybės turėjimas**, todėl užsienio piliečiai Vengrijoje negali būti paskirti eiti šių pareigų.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos nacionalinių notarų rūmų](#) (*Magyar Országos Közjegyzői Kamara*) interneto svetainėje.

Kitos teisininkų profesijos

Antstoliai

Vykdyto priemonės vykdo **antstoliai** (nepriklausomi teismo antstoliai (*önálló bírósági végrehajtó*) ir apygardos teismo antstoliai (*me gyei bírósági végrehajtó*)).

Paprastai **teismo sprendime**, priimtame išnagrinėjus civilinę bylą, **nurodytus reikalavimus** (*bírósági határozat*) įvykdo nepriklausomi teismo antstoliai. Nepriklausomus teismo antstolius **atitinkamo vietos teismo** (*helyi bíróság*) veiklos teritorijoje, kurioje teismas turi **jurisdikciją, paskiria teisingumo ministras**.

Nepriklausomų teismo antstolių **valstybė neįdarbina; užmokestį** už atliktą darbą jiems **moka klientai**.

Jų profesinė veikla apima:

- vykdydamą, remiantis teismo išduota vykdyto pažyma (*végrehajtási lap*),
- vykdydamą, remiantis teismo vykdomuoju raštu (*végrehajtási záradék*),
- vykdydamą, remiantis teismo nutartimi arba vykdyto apribojimu, arba reikalavimu dėl teisės perleidimo (*végrehajtást elrendelő, letiltó, átutalási végzés*), taip pat tiesiogiai teismo pripažįstamu sprendimu (*közvetlen bírósági felhívás*).

Apygardos teismo antstoliai dirba apygardos teismuose ir Budapešto sostinės apygardos teisme (*Fővárosi Bíróság*). Apygardos teismo antstolių pareigoms į konkretų apygardos teismą neapibrėžtam laikotarpiui skiria apygardos teismo pirmininkas. Apygardos teismo pirmininkas skelbia konkursą apygardos teismo antstolio pareigoms užimti. Apygardos teismo antstolis yra apygardos teismo įdarbintas teismo pareigūnas, kuriam, remiantis šiais darbo santykiais, mokamas užmokestis.

Apygardos teismo antstoliai išieško bylinėjimosi išlaidas, kai reikalavimo teisę turi valstybė. Teisminiai reikalavimai – tai valstybės iš anksto apmokėtos civilinių arba baudžiamųjų bylų išlaidos. Apygardos teismo antstolių užduotis – bylinėjimosi išlaidų baudžiamosiose bylose išieškojimas, turto konfiskavimas ir kitų piniginių baudų išieškojimas. Be to, jų kompetencijai priklauso vaiko išlaikymo išmokų išieškojimas, kai reikalavimo teisę priklauso valstybei. Apygardos teismo antstoliai taip pat užtikrina teismo, Nacionalinės teismų tarybos, Nacionalinio teismų biuro, Teisingumo ministerijos, teismo ekspertų instituto arba valstybės išduotų dokumentų vykdydamą.

Antstolių profesinės veiklos teritorija sutampa su teismo jurisdikcijai priklausančia teritorija.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Vengrijos teismo antstolių rūmų](#) (*Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara*) interneto svetainėje.

Visuomeniniais pagrindais teisinės paslaugas teikiančios organizacijos

Teisės klinikos veikia universitetuose ir keliose Vengrijos ir tarptautinėse nevyriausybinėse organizacijose, veikiančiose šioje srityje.

Susijusios nuorodos

[Vengrijos nacionalinių notarų rūmų interneto svetainė](#) (*A Magyar Országos Közjegyzői Kamara honlapja*)

[Vengrijos teismo antstolių rūmų interneto svetainė](#) (*A Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara honlapja*)

[Vengrijos Respublikos prokuratūros interneto svetainė](#) (*A Magyar Köztársaság Ügyészségének honlapja*)

[Vengrijos advokatų asociacijos interneto svetainė](#) (*A Magyar Ügyvédi Kamara honlapja*)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/02/2017